

การโอนสิทธิเรียกร้อง

โดย นางสาวปัทรินทร์ นีระพล นิตกรปฏิบัติการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 303 – 312

หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) 0405.2/ว144 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2562 เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิตามสัญญาจ้างในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้อง

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 303 สิทธิเรียกร้องนั้นท่านว่าจะพึงโอนกันได้ เว้นไว้แต่สภาพแห่งสิทธินั้นเองจะไม่เปิดช่องให้โอนกันได้

ความที่กล่าวมานี้ย่อมไม่ใช่บังคับ หากคู่กรณีได้แสดงเจตนาเป็นอย่างอื่น การแสดงเจตนาเช่นว่านี้ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

.....

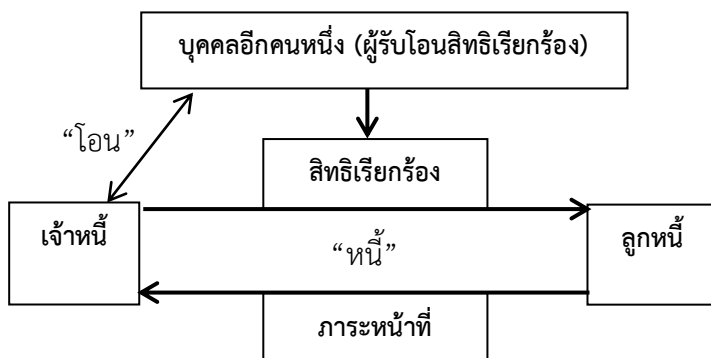
มาตรา 306 การโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าไม่สมบูรณ์ อนึ่งการโอนหนี้ที่ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นว่านี้ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ

ถ้าลูกหนี้ทำให้พอแก่ใจผู้โอนด้วยการใช้เงิน หรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับบอกกล่าว หรือก่อนได้ตกลงให้โอนไซ้ ลูกหนี้นั้นก็พ้นอันหลุดพ้นจากหนี้

.....

การโอนสิทธิเรียกร้องคืออะไร?

การโอนสิทธิเรียกร้อง คือ การที่เจ้าหนี้ตกลงยินยอมโอนสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง มีผลให้บุคคลผู้รับโอนเข้ามาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทนเจ้าหนี้เดิม มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เช่นเจ้าหนี้เดิม

/เมื่อบุคคล 2 คน...

เมื่อบุคคล 2 คน มีหนี้ที่ต้องชำระซึ่งกันและกัน ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ และอีกฝ่ายเรียกว่า ลูกหนี้ ในมูลหนี้เดียวกันนี้ ฝ่ายที่เป็นเจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกร้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ส่วนลูกหนี้ก็ต้องมีภาระหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ดังนั้น การโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้เป็นเรื่องของเจ้าหนี้ กฎหมายไม่ได้บัญญัติรับรองไว้ว่าสามารถโอนหนี้ได้ ดังนั้น ลูกหนี้จึงไม่อาจโอนหนี้ให้บุคคลภายนอกได้ เว้นแต่ตัวเจ้าหนี้จะยินยอมด้วย

โดยหลักตามมาตรา 303 สิทธิเรียกร้องต่างๆ สามารถที่จะโอนได้แก่กันได้ แต่ก็มีข้อยกเว้น ในกรณีสิทธิที่ไม่อาจโอนกันได้โดยสภาพหรือสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้กระทำได้ หรือ กรณีที่คู่สัญญาแสดงเจตนาห้ามโอนไว้ หรือ สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายที่ศาลสั่งยึดไม่ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีแนวทางปฏิบัติที่น่าสนใจเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง อันเกิดจากการวางหลักของศาลฎีกา ดังนี้ สิทธิเรียกร้องในอนาคตก็สามารถโอนกันได้ สิทธิเรียกร้องยังไม่ถึงกำหนดชำระก็โอนกันได้ สิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้วก็โอนกันได้ การมอบอำนาจให้รับเงิน โดยมีข้อตกลงว่า ผู้มอบอำนาจจะไม่ยกเลิกหนังสือมอบอำนาจจนกว่าผู้รับมอบอำนาจจะได้รับเงินแล้วเป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง สัญญาขายหนี้ให้บุคคลอื่น เป็นสัญญาโอนสิทธิเรียกร้อง เป็นต้น

การโอนสิทธิเรียกร้องต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะสมบูรณ์มีผลตามกฎหมาย?

มาตรา 306 บัญญัติแต่เพียงว่าการโอนสิทธิเรียกร้องต้องทำเป็นหนังสือจึงจะสมบูรณ์ และการโอนนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอนนั้นโดยได้ทำคำบอกกล่าวหรือความยินยอมเป็นหนังสือ มิได้บัญญัติว่าหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องนั้นจะต้องลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน ฉะนั้น **การโอนสิทธิเรียกร้องที่ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนฝ่ายเดียวจึงเป็นการสมบูรณ์** (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4139/2532)

ดังนั้น ความสมบูรณ์ของการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายนั้น เพียงแค่ทำเป็นหนังสือระหว่าง ผู้โอนสิทธิเรียกร้อง (เจ้าหนี้) และ ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง (บุคคลอีกคนหนึ่ง) และได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ ว่าได้มีการโอนสิทธิเรียกร้องกันแล้วก็สมบูรณ์ตามกฎหมาย หรือ ลูกหนี้ได้ยินยอมในการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวโดยทำเป็นหนังสือ ซึ่งหากมิได้มีการบอกกล่าวหรือไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากลูกหนี้ ผลก็คือ การโอนนั้น ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ ตามมาตรา 306 นั่นเอง

/Q&A..

Q & A

กรณีมหาวิทยาลัยเป็นลูกหนี้ และเจ้าหนี้คู่สัญญาได้โอนสิทธิเรียกร้อง ให้กับบุคคลอื่น ในทางปฏิบัติต้องดำเนินการอย่างไร?

คำตอบ 1. ตรวจสอบหนังสือการโอนสิทธิเรียกร้อง ระหว่างเจ้าหนี้และบุคคลผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง เพราะตามมาตรา 306 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการโอนสิทธิเรียกร้องได้ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวจะต้องทำเป็นหนังสือ และจะต้องตรวจสอบถึงผู้มีอำนาจลงนามของทั้งสองฝ่าย ว่ามีอำนาจกระทำการตามกฎหมายหรือไม่

2. ตรวจสอบหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ที่ส่งมายังมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นลูกหนี้ เมื่อมีหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ให้ตรวจสอบรายละเอียดสำคัญต่างๆ เช่น หนี้จำนวนใด ที่ต้องการให้โอนสิทธิเรียกร้อง รวมถึงการกำหนดว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่อย่างไรกับผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง เช่น ต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง ผ่านธนาคารฯ เป็นต้น

3. หากมีกรณีผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง ได้ทำทั้งหนังสือบอกกล่าวและแบบตอบรับให้ความยินยอมในการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมายังมหาวิทยาลัย อธิการบดีจะต้องลงนามหนังสือให้ความยินยอมดังกล่าวอีกหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ซึ่งตามมาตราดังกล่าวใช้ ถ้อยคำว่า “บอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นว่านี้ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ” ถ้อยคำว่า “หรือ” มีความหมายว่า ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งก็เพียงพอ ให้การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว แต่ในทางปฏิบัติ เป็นดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยงานที่จะพิจารณาลงนามในหนังสือให้ความยินยอมนั้นก็ได้อีก หากเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย